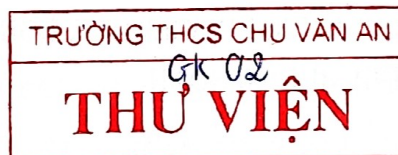

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

TÀI LIỆU CHUYÊN ĐỀ
GIÁO DỤC NẾP SỐNG
THANH LỊCH, VĂN MINH
CHO HỌC SINH HÀ NỘI

DÙNG CHO HỌC SINH
LỚP 8, 9
(Tái bản)

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

Ban Chỉ đạo Thành phố:

Trưởng ban: NGÔ THỊ THANH HẰNG

Hội đồng Tư vấn khoa học:

Chủ tịch: NGUYỄN TIẾN ĐOÀN

Phó Chủ tịch: NGUYỄN VIỆT CHÚC

Ủy viên: ĐÀO THỊ DUNG, ĐÀO THỊ NGUYỆT THU

ĐỖ THỊ KIM NGÂN, NGUYỄN THỊ MINH HÒA

Hội đồng Biên soạn:

Chủ tịch: NGUYỄN HỮU ĐỘ

Phó Chủ tịch: NGUYỄN THỊ NGỌC BÍCH, NGUYỄN KHẮC OÁNH

Ủy viên: ĐOÀN HOÀI VĨNH, NGUYỄN HỮU HIẾU

NGUYỄN HIỆP THỐNG, PHẠM XUÂN TIẾN, NGUYỄN THÀNH KỶ
TRẦN MINH TRANG, NGUYỄN NGỌC DIỆP, MAI SĨ NHẬT

Tiểu ban Biên soạn THCS:

Trưởng Tiểu ban: NGUYỄN THÀNH KỶ

Ủy viên: TRẦN ĐĂNG NGHĨA, ĐINH THỊ PHƯƠNG ANH

NGÔ KIỀU LINH, NGÔ THỊ DIỆP LAN, NGUYỄN THU HÀ
HỒ GIAO LINH, BÙI THỊ HOÀN

Ban Thư ký:

Trưởng ban: HOÀNG HỮU TRUNG

Ủy viên: NGUYỄN PHƯƠNG HÀ, PHẠM KIM THOA

NGÔ HỒNG VÂN, PHẠM THỊ THU TRANG, NGUYỄN TUẤN ĐẠT

LỜI NÓI ĐẦU

*Đây là tập tài liệu chuyên đề **Giáo dục nếp sống thanh lịch, văn minh cho học sinh Hà Nội**. Tập tài liệu này dùng cho học sinh Trung học cơ sở, là một phần của Bộ tài liệu được soạn cho học sinh của ba cấp học phổ thông. Tài liệu có tính chất chuyên đề, không phải là sách giáo khoa. Cùng với tài liệu cho học sinh còn có tài liệu hướng dẫn giáo viên trong quá trình giảng dạy.*

Tài liệu cấp Trung học cơ sở gồm 12 bài, chia làm 3 tập cho lớp 6, 7, 8 (4 bài cho học sinh lớp 6; 3 bài cho học sinh lớp 7; 5 bài cho học sinh lớp 8). Mỗi bài từ 1 đến 2 tiết. Mỗi lớp học 6 tiết/năm. Riêng với lớp 9 (6 tiết) sẽ dành thời lượng để ôn tập, củng cố kiến thức, xây dựng các kỹ năng vận dụng trong thực tế.

Mục đích của tài liệu là giúp học sinh học hỏi, kế thừa truyền thống thanh lịch, văn minh - nét đẹp văn hóa đặc trưng của người Hà Nội. Từ đó làm thay đổi nhận thức, hành vi, góp phần đào tạo, xây dựng các thế hệ người Hà Nội ngày càng thanh lịch, văn minh.

Tài liệu này tập trung vào việc giáo dục nếp sống thanh lịch, văn minh, một khía cạnh của lối sống văn hóa. Nội dung chủ yếu là định hướng hành vi kết hợp với chỉ dẫn hành vi thanh lịch, văn minh cho học sinh trong sinh hoạt, trong giao tiếp, ứng xử giữa người với người, giữa con người với thiên nhiên, môi trường.

Tài liệu đã đưa vào dạy thí điểm ở một số trường Trung học cơ sở, sau đó tiếp tục chỉnh sửa, bổ sung. Trong quá trình biên soạn chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót, rất mong nhận được ý kiến đóng góp để tài liệu được hoàn chỉnh hơn.

Trân trọng cảm ơn!

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC NẾP SỐNG THANH LỊCH, VĂN MINH CHO HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Lớp	Bài	Tên bài	Số tiết
Lớp 6	Bài 1	Thanh lịch, văn minh - Nét đẹp của người Hà Nội	1
	Bài 2	Cách ăn uống của người Hà Nội	2
	Bài 3	Trang phục của người Hà Nội	2
	Bài 4	Nơi ở của người Hà Nội	1
Lớp 7	Bài 1	Tiếng nói của người Hà Nội	2
	Bài 2	Giao tiếp, ứng xử trong gia đình	2
	Bài 3	Giao tiếp, ứng xử trong nhà trường	2
Lớp 8	Bài 1	Tác phong của người Hà Nội	1
	Bài 2	Giao tiếp, ứng xử ngoài xã hội	2
	Bài 3	Ứng xử với môi trường tự nhiên	1
	Bài 4	Ứng xử khi tham gia giao thông	1
	Bài 5	Ứng xử với các di tích, danh thắng	1
Lớp 9		HƯỚNG DẪN CHUNG	

Bài 1

TÁC PHONG CỦA NGƯỜI HÀ NỘI

(1 tiết)

I. TÁC PHONG THANH LỊCH, VĂN MINH - NÉT ĐẸP CỦA NGƯỜI HÀ NỘI

1. Tác phong thanh lịch, văn minh

Trong đời sống, tất cả các hành vi của con người đều góp phần làm nên tác phong của người đó. Tác phong là sự thể hiện ra bên ngoài của tổng hợp các yếu tố ăn, mặc, nói năng, động tác, cử chỉ... của một con người.

Tác phong thanh lịch, văn minh là tác phong của con người có hành vi văn hóa, biết cách giao tiếp, ứng xử lịch sự, nhã nhặn, gây được thiện cảm với người khác.

2. Tác phong thanh lịch, văn minh của người Hà Nội

Nói đến người Hà Nội là nói đến những con người vừa hiểu biết, hào hoa, vừa ân cần, tế nhị nhưng lại rất mực khiêm nhường và ham học hỏi... khiến cho ai mỗi khi có dịp gặp gỡ, giao thiệp cũng đều cảm thấy hài lòng, quý trọng.

Không chỉ có thế, người Hà Nội còn gây ấn tượng ở tác phong nhanh nhẹn, linh hoạt, sự tươi vui, duyên dáng sau mỗi câu nói, nụ cười. Từ thái độ bình tĩnh, sự đi đứng khoan thai, cử chỉ tự tin, dứt khoát đến dáng vẻ ung dung đều toát lên nét đẹp thanh lịch, văn minh.

II. RÈN LUYỆN TÁC PHONG THANH LỊCH, VĂN MINH

1. Trong sinh hoạt: gọn gàng, ngăn nắp

Tác phong thanh lịch, văn minh trong sinh hoạt thể hiện qua sự ngăn nắp,

gọn gàng và sạch sẽ. Các đồ đạc, vật dụng trong gia đình đều được kê dọn, bày biện hợp lý và giữ gìn cẩn thận.

Trong sinh hoạt của mỗi cá nhân, giữ nề nếp là một thói quen tốt. Chẳng hạn, đồ đạc dùng xong bao giờ cũng được để vào đúng nơi quy định. Tủ quần áo của mỗi người bao giờ cũng được xếp gọn gàng, ngăn nắp, phân biệt quần áo mùa đông với quần áo mùa hè, quần áo mặc ra ngoài với quần áo mặc trong nhà. Sử dụng đúng đồ đạc của mình, không tự dùng đồ đạc của người khác. Việc đi lại trong nhà cũng nhẹ nhàng, không làm ồn ào, xáo trộn, ảnh hưởng đến người khác.

2. Trong đi đứng, hoạt động: nhanh nhẹn, tháo vát

Người thanh lịch, văn minh có tác phong nhanh nhẹn, tháo vát trong việc đi lại và giải quyết công việc. Trong các hoạt động hàng ngày thường vui vẻ, lạc quan, ít thấy vẻ lạnh lùng, bi quan, chán nản. Khi va chạm hay có bất hòa luôn bình tĩnh, không nóng nảy, vội vàng, thận trọng tìm ra hướng giải quyết.

3. Trong lao động: khoa học, sáng tạo

Trong lao động, người thanh lịch, văn minh thể hiện vừa nhanh nhạy, sáng tạo vừa chắc chắn, khấn trương, làm việc có kế hoạch, sắp xếp công việc, phân bố thời gian hợp lý cho những công việc khác nhau. Nên đặt thời gian biểu trong ngày, trong tuần và dự kiến kết quả cần đạt trong một thời gian nhất định để có mục tiêu phấn đấu.

Ngày nay, trong thời kỳ hội nhập, người thanh lịch, văn minh càng cần rèn luyện tác phong công nghiệp, làm việc khoa học, giờ nào việc ấy. Nó trái ngược với sự tùy tiện, luộm thuộm, được chăng hay chớ.

4. Trong học tập, công tác: nghiêm túc, tích cực

Người thanh lịch, văn minh coi trọng thực học, nghiêm túc, tích cực trong học tập, khiêm tốn cầu thị tiếp thu kiến thức, sẵn sàng học hỏi điều hay lẽ phải, không kiêu căng, tự phụ.

Người thanh lịch, văn minh biết tiếp nhận sự đổi mới, không bảo thủ, có thái độ cầu tiến. Khi nhận nhiệm vụ được giao luôn có tinh thần sẵn sàng, tích cực; có tác phong quan sát, năng động, sáng tạo trong công việc.

Tuổi trẻ Thủ đô chung tay vì môi trường xanh - sạch - đẹp.

(Ảnh sưu tầm)

5. Trong giao tiếp, ứng xử: cởi mở, lịch sự

Trong giao tiếp, ứng xử người thanh lịch, văn minh thể hiện tác phong lịch lãm, đúng giờ, cử chỉ ân cần, niềm nở, thân mật và thái độ đàng hoàng, lịch sự, biết lắng nghe, nói với âm lượng vừa đủ, không ồn ào, khoa trương.

Nét thanh lịch, văn minh trong giao tiếp, ứng xử còn thể hiện ở tác phong bình dị, dáng điệu ung dung, đĩnh đạc, phong độ hào hoa. Không kênh kiệu, xa cách, nhút nhát, rụt rè. Sẵn sàng nhường nhịn, giúp đỡ người yếu đuối, thiệt thòi, khó khăn.

*

* *

Tác phong thanh lịch, văn minh không tự nhiên mà có, nó do bền bỉ rèn luyện mà nên. Chính vì vậy, mỗi người cần rèn luyện tác phong sinh hoạt, học tập và làm việc ngay từ khi ngồi trên ghế nhà trường để có nếp sống thanh lịch, văn minh.

TƯ LIỆU THAM KHẢO

Chuyến tàu khuya

Năm 1975, một buổi tối tôi đi tàu điện từ chợ Hôm lên Bồ Hồ lo không kịp chuyển tàu cuối vào Ngã Tư Sở. Cho nên tàu mới đến Bồ Hồ, từ trên toa, tôi đã hỏi rất to một cách băng quơ: “Tàu nào vào Ngã Tư Sở đó các bác ơi?”. Có nhiều tiếng đáp của các em nhỏ: “Đây, đây lại đây ông ơi!”. Mừng quá, tôi đi về phía các em. Tôi được nghe những lời nói chân tình: “Chúng cháu cũng về chuyến này, ông ạ!”. Rồi các em chìa tay dìu tôi lên và hỏi riu rít: “Ông về đâu ạ?”. “Ông xuống đoạn nào ạ?”. Những tiếng “ạ” luôn vang lên tai tôi đã nói lên đầy đủ nếp sống văn hoá. Khi lấy lại tiền vé thừa cho tôi, các em ân cần đưa tận tay, nói rành rõ: “Đây là tờ 5 hào, đây là tờ 2 hào, ông ạ!”.

Gần đến gò Đống Đa, trước khi xuống, các em chào từ biệt tôi kèm theo lời dặn dò: “Chúng cháu xuống đây. Ông chuẩn bị đến chỗ đỗ sắp tới là Ngã Tư Sở đó ạ!”. Dứt khoát đó không phải là sự bột phát, ngẫu nhiên mà có nguồn gốc từ xa xưa.

(Theo Mai Khánh, nguoihanoi.com.vn)

Bài 2

GIAO TIẾP, ỨNG XỬ NGOÀI XÃ HỘI

(2 tiết)

I. SỰ CẦN THIẾT CỦA GIAO TIẾP, ỨNG XỬ NGOÀI XÃ HỘI

1. Ý nghĩa của giao tiếp, ứng xử trong đời sống xã hội

Con người sống trong các mối quan hệ xã hội đa dạng và phức tạp. Dù ở bất kỳ hoàn cảnh nào thì một lời nói hay, một cử chỉ đẹp, một thái độ lễ phép, cách ứng xử thanh lịch cũng sẽ tạo được ấn tượng tốt và sự quý mến của mọi người. Văn hóa giao tiếp, ứng xử thể hiện sự hiểu biết và năng lực của mỗi con người.

Rèn luyện thói quen giao tiếp, ứng xử thanh lịch, văn minh sẽ tạo cho bản thân mỗi người sự linh hoạt, thích ứng trong thời đại mới.

2. Một số yêu cầu cơ bản khi giao tiếp, ứng xử ngoài xã hội

- Trang phục phải tề chỉnh, phù hợp với đối tượng và hoàn cảnh giao tiếp. Sự tùy tiện, luộm thuộm của bản thân trong cách ăn mặc sẽ khiến cho đối tượng giao tiếp đánh giá thấp mình hoặc cảm thấy bị coi thường, làm giảm hiệu quả của việc giao tiếp.

- Tác phong phải đĩnh đạc, nói năng rõ ràng, tế nhị, khiêm nhường khi giao tiếp.

- Thái độ cử chỉ phải ân cần, nhiệt tình, tránh tỏ ra thờ ơ, lạnh nhạt hoặc có vẻ mặt khó khăn, bức tức khi giao tiếp. Nên thể hiện cảm xúc của mình đúng lúc, đúng chỗ. Biết bày tỏ sự quan tâm và tôn trọng đối tượng giao tiếp, sẵn sàng phối hợp, giúp đỡ người khác khi cần thiết.

3. Rèn luyện một số thói quen khi giao tiếp, ứng xử ngoài xã hội

Để có được cảm tình của mọi người và để đạt hiệu quả cao trong giao tiếp, phải tự rèn luyện cho mình những thói quen cơ bản.

- *Biết chào hỏi*

Lời chào hỏi liên quan đến những qui ước nhất định đã được xã hội chấp thuận, chịu ảnh hưởng của những đặc điểm văn hóa, địa vị xã hội của mỗi người. Theo tuổi tác, người trẻ chào người già trước; theo địa vị xã hội, người có địa vị thấp chào trước người có địa vị cao hơn; kết hợp hình thức chào với mức độ thân mật và gắn với đặc điểm văn hóa dân tộc như: nắm tay nhau, bái vai, vỗ vai nhau, ôm hôn... Lời chào và cách chào hỏi còn phụ thuộc vào thời điểm gặp gỡ (mới gặp hay lâu ngày rồi), môi trường gặp gỡ (ở ngoài phố, nơi công cộng hay tại gia đình...).

- *Biết tự trọng và tôn trọng người khác*

Trong giao tiếp xã hội, chúng ta cần biết tự trọng đồng thời phải biết tôn trọng người khác. Một người tể nhị là người không bao giờ buộc người khác phải chấp nhận mình một cách thô bạo. Phải luôn tỏ ra khiêm tốn với mọi người xung quanh, chủ động chào hỏi, trò chuyện với họ và chứng tỏ mình luôn đánh giá cao đối tượng đang giao tiếp với mình. Tôn trọng người khác gắn liền với việc tôn trọng bản thân, thể hiện việc bảo vệ danh dự cá nhân và ý thức tự trọng. Tôn trọng người khác không chỉ ở thái độ mà còn ngay ở dáng vẻ bề ngoài của bản thân mình: vẻ mặt tươi tắn, đi đứng chững chạc, ăn mặc lịch sự...

- *Biết lắng nghe và bày tỏ quan điểm*

Lắng nghe được coi là nền tảng, là kỹ năng trong giao tiếp, là cơ sở của các mối quan hệ. Lắng nghe phải được thể hiện bằng cảm xúc chân thật, bằng sự quan tâm và sẵn lòng lắng nghe ngay cả khi người nói có quan điểm khác với mình.

Lắng nghe là một kỹ năng mà nếu trau dồi, chúng ta sẽ thu được những lợi ích to lớn, chúng ta sẽ trở thành những người rất đáng tin cậy trong cả gia đình và ngoài xã hội. Biết lắng nghe chính là thể hiện sự tôn trọng người khác và sẽ gây được thiện cảm đối với mọi người.

Kinh nghiệm cuộc sống cho thấy, người hay nói chưa hẳn đã hấp dẫn nhiều người khác. Biết nói, biết dừng, biết nghe đúng nơi, đúng lúc mới là người tạo được ấn tượng cuốn hút nhiều người. Biết lắng nghe sẽ giúp ta hiểu nội dung câu chuyện, hiểu được ý muốn của người nói. Từ đó, ta mới có thể đưa ra những ý kiến, những quan điểm một cách đúng đắn và sáng suốt.

- *Biết nói lời cảm ơn, xin lỗi*

Cảm ơn, xin lỗi là bài học về phép lịch sự, khiêm tốn đầu tiên của mỗi con người, là đạo đức cơ bản để làm người, là văn hóa ứng xử thanh lịch, văn minh của mọi người.

Nếu như *cảm ơn* có thể làm ta giảm bản khoăn vì như đã “trả được món nợ” thì *xin lỗi* có thể hạn chế được tính tự cao, tự đại, coi thường người khác khi giao tiếp ngoài xã hội.

- *Biết thích ứng*

Biết thích ứng là yêu cầu cơ bản đảm bảo cho cá nhân tham gia thuận lợi vào các sinh hoạt cộng đồng. Để có thể sống hòa đồng với người khác, cần thiết phải thích ứng với những điều kiện, tập quán thông thường đang diễn ra xung quanh mình. Ví dụ: Khi đến dự một buổi lễ kỉ niệm cần ăn mặc chỉnh tề, nói năng lịch sự; gặp bạn bè có thể trò chuyện vui vẻ; đi dự đám cưới có thể ăn mặc sặc sỡ nhưng khi dự đám tang không nên ăn mặc lòe loẹt, không nói chuyện ồn ào.

II. GIAO TIẾP, ỨNG XỬ THANH LỊCH, VĂN MINH NGOÀI XÃ HỘI

1. Giao tiếp, ứng xử khi tham gia các hoạt động văn hóa

a. Khi đến những nơi biểu diễn, rạp chiếu phim

- Sử dụng những bộ trang phục tề chỉnh, những bộ trang phục đẹp, thoải mái, lịch sự, phù hợp lứa tuổi để thể hiện sự tôn trọng mọi người xung quanh.

- Nên đến sớm hơn giờ khai mạc một chút để chủ động tìm chỗ ngồi theo vé của mình mà không ảnh hưởng đến các khán giả khác.

- Tôn trọng nội qui nơi đến, thực hiện yêu cầu của người hướng dẫn, tắt điện thoại di động. Khi chương trình bắt đầu, phải trật tự, không nói chuyện riêng, không mang đồ ăn vào rạp.

- Trong khi xem, nên tập trung, không làm việc gì khác gây ảnh hưởng đến người bên cạnh. Không nên phản ứng lộ liễu vì sơ xuất của diễn viên, không la ó, kêu gào, huýt sáo. Những tràng pháo tay chân thành là biểu hiện sự hoan nghênh, cảm ơn của khán giả nhưng nên vỗ tay đúng lúc. Nếu có hoa tặng diễn viên, nên tặng hoa lúc họ đã diễn xong.

- Khi xin chữ kí các ngôi sao điện ảnh, ca nhạc... hãy từ tốn, lịch sự, không nên chen lấn, xô đẩy.

- Ngay cả trường hợp không hài lòng với buổi diễn, người có giáo dục cũng chỉ nên bình thản, yên lặng ra khỏi rạp mà không lớn tiếng chê bai, bình phẩm.

b. Khi đến thư viện

- Khi tới học bài hoặc đọc sách ở thư viện cần ăn mặc kín đáo, gọn gàng, sạch sẽ; không ăn mặc tùy tiện, đi dép lê khiến người khác khó chịu. Đến và rời khỏi các phòng đọc, phòng tự học cần phải tuyệt đối giữ trật tự yên lặng. Khi cần trao đổi với nhau phải ra ngoài hành lang. Chú ý giữ âm lượng đủ nghe, đặc biệt không nên gọi điện thoại, không ăn uống trong phòng đọc làm ảnh hưởng đến mọi người xung quanh.

- Không tự tiện di chuyển bàn ghế, hoặc sử dụng thiết bị khi chưa được phép của cán bộ thư viện. Trước khi sử dụng một dịch vụ nào đó, hãy quan sát, đọc kĩ nội qui, qui trình sử dụng, tuân thủ nghiêm túc các chỉ dẫn. Tài liệu sau khi đọc xong, đem để đúng nơi qui định và tự giác sắp xếp sách báo... ngay ngắn, thẳng hàng.

- Với cán bộ thư viện, không nên ngần ngại, cần gì nên mạnh dạn trao đổi với những lời lẽ xưng hô đúng mực. Không đưa thẻ cho cán bộ thư viện bằng hai ngón tay hoặc lia trên mặt quây.

- Với tài liệu trong thư viện, bạn đọc phải biết nâng niu sử dụng, không viết, vẽ bậy hoặc xé trang, bởi những tài liệu này là tài sản chung của tập thể, là tri thức của nhân loại cần được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác.

2. Giao tiếp, ứng xử khi tham gia các hoạt động tập thể

Học sinh Hà Nội đạp xe vì môi trường. (Ảnh sưu tầm)

a. Khi tham gia các hoạt động tập thể

Hoạt động tập thể là những hoạt động mang tính cộng đồng với sự tham gia của nhiều người. Đó là một môi trường tốt để học sinh có thể giao lưu, học hỏi lẫn nhau. Khi tham gia vào các hoạt động tập thể phải biết gạt bỏ những suy nghĩ mang tính vị kỉ, cá nhân hẹp hòi để thay vào đó những hành động, việc làm vì mục đích chung. Biết phối hợp, hợp tác sẽ đạt kết quả cao trong công việc.

Đối với học sinh, ngoài nhiệm vụ học tập còn được tham gia các hoạt động tập thể. Cần tham gia với tinh thần tự giác, ý thức được vai trò, trách nhiệm của bản thân trong các hoạt động tập thể đó. Phải luôn lắng nghe, đóng góp ý kiến của mình, hỗ trợ, hợp tác với nhau cùng hoạt động. Có tác phong nghiêm túc, đúng giờ, nói năng đúng mực, trang phục đúng qui định. Có sự sáng tạo trong các hoạt động, gây được sự hứng thú đối với tập thể.

b. Khi đi tham quan, dã ngoại

- Tích cực tìm hiểu để mở rộng kiến thức cho bản thân, tôn trọng những nội qui, qui định nơi tham quan.
- Trang phục gọn gàng, phù hợp với điều kiện thời tiết và nội dung hoạt động, chấp hành kỉ luật của tập thể.
- Tư thế, tác phong thân mật, vui vẻ, nghiêm túc. Nói lời hay, ứng xử đẹp, quan tâm, chăm sóc lẫn nhau.
- Biết giữ vệ sinh môi trường và bảo vệ cảnh quan sạch đẹp. Không khắc chữ, viết chữ, vẽ lên đá, lên tường, lên thân cây...

3. Giao tiếp, ứng xử khi đến công viên, vườn hoa

- Không nằm trên thảm cỏ, ghế, mắc võng, trải chiếu trong các vườn hoa, công viên, tượng đài, đài kỉ niệm làm mất mỹ quan xung quanh.
- Không tắm giặt tại đài phun nước, bể chứa nước được dùng để làm cảnh trang trí.
- Không có hành động khiêu khích, trêu ghẹo, xúc phạm người khác. Không gây rối trật tự công cộng làm ảnh hưởng đến những người xung quanh.
- Không có lời nói, cử chỉ thô thiển, tục tĩu, thiếu văn hóa.
- Không cởi trần, mặc quần áo lót đi lại trong công viên và khu vực vui chơi giải trí.
- Không vứt rác bừa bãi, không phá hoại cây cối, không ngắt hoa, bẻ cành, không làm hư hại thảm cỏ trong công viên. Giữ cho môi trường công viên luôn xanh - sạch - đẹp. Không trêu chọc các loài chim thú nuôi trong chuồng.

4. Giao tiếp, ứng xử khi đến siêu thị, cửa hàng

- Khi đến siêu thị, hãy vào, ra đúng cửa, tuân thủ các qui định của siêu thị. Chú ý gửi đồ vào ngăn tủ cất đồ trước khi vào siêu thị. Không chạy nhảy, làm ồn ào, ảnh hưởng đến mọi người xung quanh.
- Là khách hàng, phải lịch sự trong khi mua, không cậy mình là người có tiền, xem hàng gì cũng chê bai, dè bủ, không tôn trọng người bán. Khi cần có

thể yêu cầu nhẹ nhàng người bán hàng, nhân viên siêu thị cho xem hàng. Không bới lộn hàng hóa. Sau khi xem xong, để gọn hàng vào chỗ cũ hoặc lịch sự nhờ người bán hàng cất hộ nếu mình không mua.

- Nếu có đông người trước quầy thu ngân, chú ý xếp hàng, không nên chen lấn, xô đẩy làm ảnh hưởng đến người xung quanh. Sau khi ra khỏi siêu thị, hãy đẩy xe mua hàng vào nơi qui định rồi xách túi đồ của mình về. Không nên quăng xe hàng giữa đường làm vướng người qua lại.

- Khi mua bán trong các cửa hàng, quầy hàng, ngoài chợ, cần chú ý không nặng lời, quăng quật, nói trống không khi trả giá. Nếu không ưng về giá cả, có thể “cảm ơn” rồi đi qua hàng khác, không đòi co, lườm nguýt thành xô xát, cãi nhau.

5. Giao tiếp, ứng xử trong một số hoàn cảnh đặc biệt

a. Khi đi dự tiệc, sinh nhật

- Khi đi dự tiệc cần ăn mặc sao cho phù hợp với tính chất từng cuộc. Nếu là tiệc mừng thọ người cao tuổi cần ăn mặc trang nghiêm, trịnh trọng. Nếu là tiệc vui cùng lứa tuổi bạn bè thì trang phục có phần thoải mái, trẻ trung hơn. Nhưng trong bất kì hoàn cảnh nào cũng phải ăn mặc thể hiện sự tự trọng bản thân, tôn trọng chủ nhân và mọi người xung quanh.

- Khi đi dự tiệc không nên đến quá sớm hoặc quá muộn. Khi đến nơi tổ chức tiệc cần chủ động thăm hỏi chủ nhân trước, sau đó tươi cười gật đầu chào mọi người xung quanh.

- Khi được giới thiệu, cần thể hiện nét mặt tươi vui, dễ gần. Khi ngồi vào bàn tiệc nên chủ động trò chuyện vừa đủ để tạo không khí gần gũi, đầm ấm. Trong bữa tiệc, liên tục gọi đồ ăn, thức uống là không lịch sự, sẽ làm phiền cho người phục vụ và chủ nhân bữa tiệc. Không nên hò la om sòm, không đua uống rượu bia, không hút thuốc lá. Nếu dự tiệc đứng, nên lấy thức ăn vào đĩa vừa phải, tránh bỏ lại lãng phí.

- Khi bữa tiệc kết thúc, ra về cần bày tỏ sự cảm ơn chủ nhân một cách chân thành. Không nên nói những lời khách sáo, thiếu tự nhiên.

b. Khi đến dự đám cưới

- Khi đến dự đám cưới cần lựa chọn những bộ trang phục đẹp, lịch sự, hợp thời trang nhưng không quá cầu kì, lòe loẹt.

- Dự đám cưới với thái độ vui tươi, tuyệt đối không sa đà, không có những cử chỉ cười đùa, cợt nhả, hò hét, la lối om sòm, không lợi dụng sự mừng vui mà khôì hài bằng những câu dung tục, thô thiển.

- Tránh sử dụng rượu, bia dẫn đến say xỉn, nói năng lung tung, làm trò cười cho mọi người.

c. Khi đến dự đám tang

- Không sử dụng trang phục màu sắc lòe loẹt, sặc sỡ, mà chọn màu tối để thể hiện tâm trạng thương tiếc, trầm lắng trước người đã khuất.

- Khi đi dự lễ tang, dù thân hay sơ, người có văn hóa sẽ không trò chuyện oang oang, gọi nhau í ới hoặc vô ý cười đùa gây phản cảm cho những người xung quanh mà nên có cử chỉ nhẹ nhàng, thận trọng.

- Khi vào viếng cần nghiêm trang, bước đi nhẹ nhàng, thận trọng; không đội mũ, xắn tay áo hay rì rầm nói chuyện.

- Trong lúc gia chủ tang gia bối rối, có thể giúp đỡ gia chủ những việc có thể làm được như: mời nước người đến viếng, hướng dẫn mọi người đến viếng...

d. Khi đến bệnh viện thăm người ốm

- Khi đến bệnh viện thăm người ốm không mặc quần áo lôi thôi hoặc quá sặc sỡ kéo gây khó chịu cho người bệnh. Nên đi nhẹ, nói nhỏ để giữ cho người bệnh được yên tĩnh.

- Có thể tặng hoa, trái cây, bánh kẹo, đường sữa... hợp tính cách, khẩu vị người bệnh. Trò chuyện thân tình với người bệnh về những chuyện lạc quan, tránh nói chuyện bi quan, chán nản.

- Không nên ở lại quá lâu, chỉ nên thăm người bệnh một lúc rồi ra về để người bệnh nghỉ ngơi. Không nên đến vào giờ nghỉ trưa hoặc quá khuya. Chỉ

nên đi từng nhóm nhỏ vài ba người vào thăm người ốm, đông người quá sẽ khiến người ốm mệt mỏi thêm.

- Nên chào hỏi cả những người bệnh cùng phòng, như vậy họ sẽ cảm thấy được an ủi hơn.

*

* *

Giao tiếp, ứng xử có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với đời sống xã hội. Chúng ta cần rèn luyện cho mình thói quen giao tiếp, ứng xử thanh lịch, văn minh ở mọi lúc, mọi nơi và mọi hoàn cảnh.

TU LIỆU THAM KHẢO

Sao phải cảm ơn

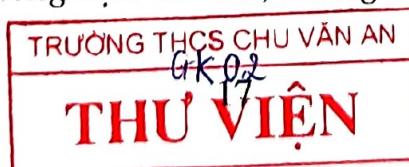
Hôm nay chủ nhật, Loan nghỉ học, được mẹ cho đi theo ra chợ, ra phố mua vài thức ăn và thứ cần dùng. Mẹ dẫn Loan vào một hàng tạp hoá mua một chiếc kéo nhỏ cắt chỉ, một gói kim, hai cuộn chỉ đen trắng. Chị bán hàng thu tiền xong vẫn để các thứ trên mặt quầy. Mẹ nhỏ nhẹ:

- Chị cho bác miếng giấy báo gói lại giúp.

Chị ta ngước mắt nhìn mẹ vẻ khó chịu, nhưng cũng phải làm theo. Cầm gói hàng nho nhỏ, mẹ bảo:

- Bác cảm ơn chị!

Ra ngoài, mẹ chọn mua con cá chép tươi, mớ rau cải canh, vài bìa đậu Mơ. Mẹ hướng dẫn cho Loan cách chọn đậu Mơ, thứ đậu làm ở làng Mai Động thì mới ngon. Cầm tay miếng đậu hơi nát, nhưng khi rán sẽ nở phồng. Nếu con

lấy bìa đậu cứng mặt là không phải đậu Mơ hoặc là đậu ế để qua đêm. Khi nào mua xong, trả tiền rồi, mẹ đều nói câu: Cảm ơn! Rồi mới đi.

Loan thắc mắc:

- Mẹ mua mất tiền, họ bán được hàng có lãi, sao mẹ lại phải cảm ơn? Cả cái chị bán kim chỉ khó đâm đâm, mẹ cũng thế.

Mẹ cười:

- Đó là phép lịch sự trong giao tiếp của người Hà Thành đấy con ạ! Người ta làm khâu cung cấp, nối chiếc cầu giữa người sản xuất đến người tiêu dùng cũng là làm việc có ích cho đời. Mình cảm ơn người ta một tiếng cũng có nhẽ, có gì quá đáng đâu. Còn nếu họ sai để họ tự sửa, mình hãy giữ thái độ hoà nhã của mình.

(Theo Giang Quân, Văn hóa gia đình người Hà Nội,
NXB Quân đội nhân dân, 2010, tr. 151)

Bài 3

ỨNG XỬ VỚI MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN

(1 tiết)

I. MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN CỦA HÀ NỘI

1. Vai trò của môi trường tự nhiên đối với cuộc sống con người

Hà Nội có diện tích tự nhiên là 3.345km². Vị trí địa lí, địa hình, sông ngòi, khí hậu tạo nên môi trường tự nhiên của Hà Nội.

Môi trường tự nhiên có vai trò vô cùng quan trọng trong việc tạo không gian sống cho con người. Mặt đất là nơi làm nhà ở, xây dựng nhà máy, làm đường sá để đi lại. Đất nông nghiệp để cấy trồng lúa, rau, hoa màu, chăn nuôi gia súc, gia cầm. Sông, hồ cung cấp nước sinh hoạt và sản xuất, cho cá, tôm, thủy sản. Rừng cho gỗ, lâm sản và giữ nước đầu nguồn, giúp cho không khí trong lành.

Môi trường tự nhiên còn có vai trò quan trọng trong việc đem đến cho người dân đời sống văn hóa tinh thần, phát triển du lịch, dịch vụ.

2. Thực trạng môi trường tự nhiên của Hà Nội

Hiện nay môi trường tự nhiên của Hà Nội có nơi, có lúc bị ô nhiễm nghiêm trọng. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến thực trạng này nhưng chủ yếu là do chất thải rắn, ô nhiễm không khí và ô nhiễm nguồn nước.

a. Ô nhiễm do chất thải rắn

Chất thải rắn công nghiệp, rác thải sinh hoạt mỗi ngày ở Hà Nội có hàng ngàn tấn, trong đó mới thu gom được 85 - 90% và xử lí được khoảng 60% lượng thu gom này.

Nguyên nhân ô nhiễm là do người dân thiếu ý thức, xả rác còn tùy tiện, phương pháp thu gom, xử lý rác thải còn thô sơ, chưa triệt để.

b. Ô nhiễm không khí

Ở Hà Nội, nhiều nơi ô nhiễm không khí khá nghiêm trọng. Nồng độ bụi lơ lửng trong không khí ngày càng tăng; nồng độ các khí độc hại đều vượt tiêu chuẩn cho phép. Về độ ồn, kết quả quan trắc cho thấy 27/34 vị trí ồn vượt tiêu chuẩn cho phép.

Nguyên nhân là do khí thải, âm thanh của xe cộ lưu thông, bụi bẩn trong quá trình xây dựng đô thị và chất thải trong sản xuất công nghiệp chưa được xử lý.

c. Ô nhiễm nguồn nước

Môi trường nước mặt nhiều nơi ở Hà Nội hiện nay đang trong tình trạng ô nhiễm nặng nề. Nguồn nước ngầm của Hà Nội cũng bị ô nhiễm bởi các chất độc hại như asen, chì và các kim loại nặng.

Nguyên nhân là do nước thải được xả thẳng ra sông hồ chưa qua xử lý; các chất hữu cơ, vô cơ, chất rắn lơ lửng, dầu mỡ, thuốc trừ sâu,... hòa trong nước, thấm qua đất làm ảnh hưởng đến nguồn nước.

II. GIỮ GÌN VÀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN CỦA HÀ NỘI

1. Giữ gìn và bảo vệ môi trường tự nhiên

Giữ gìn và bảo vệ môi trường tự nhiên đang trở thành vấn đề bức thiết với mỗi người Hà Nội, trong đó có học sinh Thủ đô. Trước hết cần phải có tình yêu thiên nhiên, phải biết quý trọng môi trường, hiểu việc bảo vệ môi trường tự nhiên là nhiệm vụ chung, không phải của riêng ai; nhận thức rõ thực trạng môi trường tự nhiên hiện nay; tuyên truyền cho mọi người xung quanh về ý nghĩa thiết thực của việc giữ gìn và bảo vệ môi trường tự nhiên.

a. Để giảm thiểu ô nhiễm môi trường do chất thải rắn

- Mỗi người cần có thói quen phân loại rác và đổ rác, phế thải đúng nơi quy định, tạo điều kiện thuận lợi cho việc thu gom và xử lý. Cơ quan có trách nhiệm có phương pháp thu gom triệt để và áp dụng các biện pháp xử lý tiên tiến.

- Có biện pháp giảm thiểu việc sử dụng bao bì nilông.

b. Để giữ gìn và bảo vệ môi trường không khí

- Cần có ý thức bảo vệ cây xanh (vì cây xanh có vai trò điều hòa, tạo không khí trong lành), tăng cường diện tích cây xanh, vườn hoa trong đô thị, có ý thức bảo vệ rừng.

- Tăng cường sử dụng các phương tiện giao thông công cộng để giảm thiểu khói bụi và tiếng ồn;...

c. Để giữ gìn và bảo vệ nguồn nước

- Không lấn chiếm lòng sông.

- Có biện pháp tiết kiệm nước; không xả thải, nước bẩn, nước chưa qua xử lý ra ao, hồ, sông, suối; tránh gây ô nhiễm, cạn kiệt nguồn nước.

2. Xây dựng Hà Nội xanh - sạch - đẹp

Xây dựng Hà Nội xanh - sạch - đẹp là mục tiêu của Thủ đô. Để Hà Nội xanh - sạch - đẹp, cần đến sự chung tay của tất cả các tầng lớp nhân dân Thủ đô, trong đó có vai trò quan trọng của mỗi công dân, học sinh.

Cây xanh trên đường phố Hà Nội. (Ảnh sưu tầm)

a. Để Hà Nội xanh hơn

- Cần phải biết tôn trọng những không gian xanh của thành phố (bảo vệ cây xanh, không ngắt hoa, bẻ cành, không viết, vẽ bậy lên thân cây, biết chăm sóc cây cối).

- Có ý thức làm xanh hóa không gian sống của bản thân mình; hưởng ứng việc trồng cây ở những nơi công cộng, trồng cây gây rừng.

- Có ý thức đấu tranh với các biểu hiện tàn phá rừng và hủy diệt môi trường tự nhiên dưới mọi hình thức.

b. Để Hà Nội sạch hơn

- Tạo một thói quen sống ngăn nắp, hợp vệ sinh, giữ gìn vệ sinh nhà ở, đường làng, ngõ phố, các nơi công cộng. Đổ rác đúng giờ, đúng nơi qui định, không xả rác bừa bãi.

- Thực hiện tốt các biện pháp để giữ gìn và bảo vệ môi trường nước và không khí; tích cực tham gia các hoạt động tổng vệ sinh đường làng, ngõ phố, nơi công cộng; không dán, viết thông tin quảng cáo bừa bãi.

- Có ý thức phê phán nếp sống tùy tiện, ích kỉ, tiện cho mình thì làm, không vì lợi ích lâu dài của cộng đồng, của xã hội.

c. Để Hà Nội đẹp hơn

- Cần có tình yêu, sự gắn bó với mảnh đất mình đang sống; quý trọng những vẻ đẹp vốn có của Thủ đô; trân trọng những giá trị mà môi trường tự nhiên mang lại cho cuộc sống.

- Biết và tham gia làm đẹp cảnh quan đô thị, không viết vẽ bậy hay đục đẽo thân cây, công trình xây dựng, không vứt rác thải ra ao, hồ, sông ngòi, biết giữ gìn vệ sinh công trình công cộng, không chiếm dụng không gian chung vì mục đích cá nhân,...

- Có ý thức tuyên truyền cho cộng đồng về các biện pháp bảo vệ môi trường tự nhiên. Nhiệt tình tham gia các phong trào xây dựng Thủ đô xanh - sạch - đẹp như “ngày chủ nhật xanh”, đạp xe vì môi trường,... Đồng tình lên án,

phê phán những hiện tượng như chiếm dụng hè phố, để xe tùy tiện ở hè, đường, quảng cáo rao vặt tùy tiện, làm nhà siêu mỏng, siêu méo...

*

* *

Môi trường tự nhiên của Hà Nội có vai trò quyết định đến sự sống còn, quyết định chất lượng cuộc sống của người dân Thủ đô. Vì vậy, giữ gìn và bảo vệ môi trường tự nhiên có ý nghĩa vô cùng quan trọng không chỉ trong hiện tại mà cả với tương lai, và đó là trách nhiệm của tất cả mọi người.

TƯ LIỆU THAM KHẢO

Hồ Gươm - "viên ngọc" lục thủy giữa lòng Hà Nội

... Hồ Gươm không lớn, không mênh mông như hồ Tây mà nhỏ bé, nhưng lại có vị trí thật đặc biệt, thật thiêng liêng mà không một nơi nào trong thành phố này có được. Nằm ở vị trí trung tâm, hồ là nơi kết nối giữa khu phố cổ với khu phố Tây theo kiến trúc quy hoạch châu Âu mà người Pháp thực hiện cách đây hơn thế kỷ. Hồ như lòng bàn tay và các ngón tay là những con đường thân quen của Hà Nội, từ các phố Hàng Ngang, Hàng Đào, Cầu Gỗ, Lương Văn Can, Lò Sũ của khu phố cổ đến phố cũ Bảo Khánh, Nhà Thờ, Tràng Thi, Hàng Bài, Đinh Tiên Hoàng, Tràng Tiền, Hàng Khay, Bà Triệu. Tất cả như những "dòng sông phố" chảy về hồ Hoàn Kiếm. Ngày cũng như đêm, nhịp sống ở quanh khu vực hồ luôn sôi động và náo nhiệt. Nữ văn sĩ người Anh C. Hawland, khi đến Hà Nội đã thật tinh tế khi nhận xét hồ Gươm như một cái đèn kéo quân khổng lồ, kéo nhịp sống nơi đây quay mãi, quay mãi theo dòng thời gian vô cùng tận.

... Hàng trăm năm trôi qua, biết bao đời người, phận người đã đến và đi qua bờ hồ Hoàn Kiếm. Cảnh vật, kiến trúc chung quanh hồ cũng đã nhiều thay đổi. Trước đây, kiến trúc khu vực này chủ yếu là nhà hai ba tầng nằm khiêm nhường dưới những tán cây cổ thụ, kể cả trụ sở công quyền như Tòa Thị chính thành phố, rất hài hòa với cảnh quan hồ Gươm với những kiến trúc nhỏ, giản dị như tháp Rùa, đền Ngọc Sơn, cầu Thê Húc. Sau này, nhất là hai chục năm trở lại đây, kiến trúc quanh hồ và khu vực hồ đã có nhiều biến đổi theo hướng tiêu cực. Do nằm ở vị trí đắc địa của Thủ đô, các chủ đầu tư trong và ngoài nước đã xây nhiều công trình trụ sở văn phòng, ngân hàng có khối tích lớn thậm chí cao lừng lững mười mấy tầng, mặt ngoài ốp kính màu trông như bức tường thành bao bọc lấy hồ Gươm, biến hồ như một “cái ao”!

Đã có nhiều chủ trương, phương án cải tạo kiến trúc khu vực hồ Gươm để bảo vệ giữ gìn cảnh quan kiến trúc văn hóa di sản hồ, nhưng xem ra kết quả vẫn còn khá xa vời.

Mới gần đây, hướng tới Đại lễ kỷ niệm 1000 năm Thăng Long - Hà Nội, Thành phố đã tổ chức một cuộc thi lớn với giá trị tiền thưởng lên tới hơn trăm ngàn đôla có tên “Ý tưởng quy hoạch và thiết kế đô thị khu vực hồ Gươm và vùng phụ cận” thu hút sự tham gia của nhiều đơn vị tư vấn nổi tiếng trong và ngoài nước.

... Những ngày cuối năm, bên hồ Gươm, một lễ hội hoa vừa diễn ra. Tôi thực xúc động khi gặp lại hình dáng cái tàu điện cũ kỹ thuở nào, rồi cầu Long Biên, làng lúa làng hoa với tháp thoáng cánh cò trắng muốt.

Chao ôi! Nhìn những nụ cười hồn nhiên, tươi trẻ của các trai thanh, gái lịch đất Hà Thành trong lễ hội hoa, tôi như thấy mình trẻ lại, thanh thản hơn, trong sáng hơn.

Hà Nội của tôi, hồ Gươm của tôi cứ bình dị và thân thương như thế.

(Theo KTS. Phạm Thanh Tùng, baomoi.com)

Bài 4

ỨNG XỬ KHI THAM GIA GIAO THÔNG

(1 tiết)

I. VĂN HÓA GIAO THÔNG CỦA THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Thủ đô Hà Nội là trung tâm chính trị, văn hóa, kinh tế của cả nước. Mạng lưới giao thông Hà Nội đa dạng, phong phú và dày đặc gồm: đường bộ, đường sắt, đường thủy và đường hàng không. Đây cũng chính là một trong những điều kiện thuận lợi để đảm bảo giao thông thông suốt, góp phần quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, củng cố an ninh, quốc phòng.

Bên cạnh đa số người tham gia giao thông có ý thức chấp hành pháp luật thì văn hóa giao thông của một bộ phận người Hà Nội cần được quan tâm chấn chỉnh kịp thời. Sau đây là một số biểu hiện:

- Thiếu văn hóa khi tham gia giao thông: Còn có những cử chỉ, lời nói thiếu văn hóa, thiếu lễ độ khi xảy ra sự cố như va chạm hay ùn tắc; có hành vi thiếu lịch sự với những người đi chung tàu xe...

- Thiếu văn hóa khi xếp hàng: Còn hiện tượng xô đẩy, chen lấn khi xếp hàng mua vé, lên xe. Trong khi ùn ứ, ách tắc giao thông, còn chen lấn, không nhường nhịn, phóng xe lên vỉa hè...

- Thiếu văn hóa khi sử dụng phương tiện: Chưa đủ tuổi, chưa có bằng lái xe vẫn điều khiển xe mô tô, xe gắn máy. Không sử dụng mũ bảo hiểm hoặc đội mũ bảo hiểm mà không cài dây an toàn khi ngồi trên xe mô tô, xe gắn máy. Sử dụng ô hoặc điện thoại di động khi điều khiển các phương tiện. Sử dụng còi, đèn xe tùy tiện. Báo rẽ một đằng đi một nẻo.

- Thiếu văn hóa trong việc giữ gìn vệ sinh: Để trong và ngoài xe bẩn; xe chở đất, rác thải đổ trên đường phố sai nơi qui định. Hút thuốc lá trong xe. Ngồi trong xe xả rác ra sàn xe hoặc ra đường. Điều khiển các xe có súc vật kéo để súc vật phóng uế bừa bãi...

- Thiếu văn hóa khi đỗ dừng: Đỗ xe không đúng nơi qui định; tạt gập vào nơi dừng xe; không dừng xe đúng bến bãi; bỏ bến, bỏ khách, đón trả khách không đúng nơi qui định...

- Thiếu văn hóa trong đám đông: Không giúp đỡ người tàn tật, phụ nữ có thai, trẻ em, cụ già; không phát hiện và tố giác các hoạt động vi phạm pháp luật trên các phương tiện công cộng. Do tính hiếu kì, túm năm tụm ba tại các nơi có sự cố làm ách tắc giao thông...

II. THỰC HIỆN VĂN HÓA GIAO THÔNG

Mỗi người cần ứng xử văn hóa khi tham gia giao thông.

(Ảnh sưu tầm)

1. Nâng cao nhận thức khi tham gia giao thông

- Học để hiểu biết đầy đủ, đúng các qui định về pháp luật và tự giác chấp hành nghiêm chỉnh các qui định của pháp luật về bảo đảm trật tự an toàn giao thông.

- Khi tham gia giao thông phải có trách nhiệm với bản thân và cộng đồng; tôn trọng, nhường nhịn và giúp đỡ người khác. Có thái độ, hành vi thanh lịch, văn minh khi xảy ra va chạm; chấp hành qui định xử phạt khi vi phạm Luật Giao thông.

- Có ý thức tuyên truyền, nhắc nhở mọi người cùng thực hiện tốt các qui định của pháp luật về bảo đảm trật tự an toàn giao thông, đặc biệt là các em nhỏ.

2. Ứng xử văn hóa khi tham gia giao thông

Văn hóa giao thông là những hành vi ứng xử của người tham gia giao thông trên cơ sở *Luật Giao thông* và các chuẩn mực văn hóa, đạo đức xã hội.

a. Khi đi bộ

- Đi bộ trên hè, không đi tùy tiện dưới lòng đường. Những nơi không có hè đường dành cho người đi bộ thì phải đi sát mép đường bên tay phải.

- Người đi bộ cần tuân thủ đèn tín hiệu giao thông và các chỉ dẫn khi đi qua đường, đặc biệt ở đoạn đường có ngã ba, ngã tư, ngã năm...

- Người đi bộ không được vượt qua dải phân cách, chỉ sang đường ở nơi có vạch ngang dành cho người đi bộ. Nên tập thói quen sang đường bằng cầu vượt, cầu hầm đường bộ.

- Không cởi trần hay mặc quần đùi, áo may ô khi đi ra đường.

b. Khi điều khiển, khi ngồi trên xe đạp

- Người điều khiển xe đạp phải đi đúng phần đường của mình, không lấn sang phần đường của các loại xe cơ giới và phần đường dành cho người đi bộ.

- Không đi dàn hàng ngang tự do trên đường phố. Không buông cả hai tay hoặc đi xe bằng một bánh đối với xe hai bánh. Không đứng trên yên, giá đèo hàng hoặc ngồi trên tay lái.

- Tuyệt đối không phóng nhanh vượt ẩu, đánh võng, lạng lách, bóp đầu xe và tổ chức đua xe trên đường phố.

- Không hò hét, cười đùa vượt đuổi nhau khi tham gia giao thông.
- Không sử dụng ô, điện thoại di động khi đang điều khiển xe.
- Không được chở hàng hóa gây cản trở giao thông và che khuất tầm nhìn của người điều khiển; không vừa điều khiển, vừa mang vác vật khác gây nguy hiểm khi tham gia giao thông.
- Không sử dụng còi, đèn tự chế trên xe đạp gây mất trật tự an toàn công cộng.

c. Trên phương tiện công cộng

- Khi tham gia giao thông bằng phương tiện công cộng phải tuân thủ các qui định chung ở bến tàu xe. Tự bảo quản tư trang và giữ vệ sinh chung. Khi mua vé phải xếp hàng. Lên, xuống xe đúng nơi qui định, không chen lấn xô đẩy; có đầy đủ vé và ngồi đúng vị trí qui định, tuân thủ mọi sự hướng dẫn của nhân viên quản lý. Khi xe chạy, không thò đầu, tay ra ngoài cửa xe.
- Tự giác nhường ghế cho người già, trẻ nhỏ, người tàn tật và phụ nữ mang thai; tận tình giúp đỡ người tham gia giao thông gặp hoạn nạn; giúp đỡ người tàn tật, trẻ em, người cao tuổi.
- Không khạc nhổ, xả rác bừa bãi trong xe; không gây ồn ào, to tiếng làm ảnh hưởng đến trật tự chung.

d. Khi gặp tình huống đặc biệt

**** Gặp trường hợp ùn tắc***

- Đi đúng làn đường, phân đường; không vượt đèn đỏ; không đi xe trên hè phố; tuân thủ qui định về tốc độ, dừng đỗ xe đúng nơi qui định.
- Tuân thủ hiệu lệnh và chỉ dẫn của người điều khiển giao thông, đèn tín hiệu, biển báo, vạch kẻ đường.
- Cần phải bình tĩnh, kiên nhẫn và nhường nhịn. Không nói lời thô tục khi buộc phải chờ đợi hoặc va chạm với người khác.

**** Khi gặp tai nạn giao thông***

- Giữ nguyên hiện trường.

- Nếu có điều kiện thì sẵn sàng giúp đỡ người bị nạn, bảo vệ tài sản của nạn nhân, cung cấp thông tin trung thực cho người có trách nhiệm.

- Không hiếu kì tùm năm tùm ba nơi có va chạm trên đường gây cản trở giao thông và khó khăn cho cơ quan có trách nhiệm giải quyết.

*

* *

Thực hiện văn hoá giao thông chính là thể hiện nếp sống văn minh đô thị. Mỗi chúng ta bên cạnh ý thức chấp hành pháp luật còn cần có những hành vi mang đậm nét thanh lịch, văn minh của người Hà Nội ở mọi lúc, mọi nơi để góp phần làm đẹp Thủ đô ngàn năm văn hiến.

TU LIỆU THAM KHẢO

Học sinh thể hiện "phong cách ứng xử đẹp" với giao thông

Thời gian gần đây, cụm từ "văn hóa giao thông" liên tục được đề cập, từ các văn bản chỉ đạo của Chính phủ, của Thành ủy, đến các cuộc hội thảo, tọa đàm của không ít ngành và đoàn thể.

Riêng với giới học sinh, sinh viên, cụm từ "văn hóa giao thông" có lẽ cũng không quá xa lạ nhưng không phải ai cũng nghĩ đến mỗi khi ra đường. Có lẽ đó cũng là lý do Bộ Giáo dục và Đào tạo chọn chủ đề cho tháng 9 tới đây là "Tháng văn hóa giao thông" với rất nhiều kỳ vọng về chuyển biến cách ứng xử của những người trẻ trên đường và từ đó lan rộng, hình thành nên một phong cách sống.

Bên cạnh những hoạt động vô cùng hữu ích mà các thế hệ học sinh, sinh viên đã và đang thực hiện, có một thực tế đáng buồn khi Hội Sinh viên Việt Nam đưa ra con số người vi phạm Luật Giao thông bị xử lý ở độ tuổi 16 - 35 chiếm khoảng 80%, 80% sinh viên đi xe máy không giấy phép lái xe, 95% sinh viên khi lái xe máy còn điều khiển sai kỹ thuật và gần 100% học sinh THPT điều khiển xe không có giấy phép vì chưa đủ tuổi... Thực tế cũng cho thấy, những hiện tượng vi phạm Luật Giao thông của học sinh, sinh viên phổ biến là phóng nhanh, vượt ẩu, lạng lách, đánh võng. Nhiều thanh niên đèo ba ngang nhiên phóng xe, gây va quệt, tai nạn cho người khác. Nhiều cô cậu học sinh dàn xe đạp, xe máy nghênh ngang trên phố, vừa trêu đùa, vừa cố tình cản trở giao thông. Có những thanh niên "tóc xanh đỏ", đèo ba, bốn người, lấp còi hơi vào xe gắn máy, lạng lách, rú ga đến rợn người, hoặc những "tay chi" nhấc bổng đầu xe đạp, xe gắn máy trên đường phố. Ngay cả trong các ngõ ngách chật hẹp, không ít người trẻ vẫn phóng xe bạt mạng. Vượt đèn đỏ, không đội mũ bảo hiểm, uống rượu bia, tranh cướp đường, gây tai nạn và bỏ chạy... tất cả những hành vi này đều được gọi là thiếu văn hóa trong giao thông. Trong giới trẻ hiện nay, đặc biệt là tuổi học sinh, sinh viên, việc thiếu văn hóa giao thông nhiều khi đã tạo thành một cách sống mà họ coi đó là sành điệu, là nổi bật và cá tính.

Đường Tây Sơn sáng thứ hai tắc nghẽn khiến dòng người không thể nhích lên được, hai nữ sinh đi chiếc xe ga cố chen lấn để vượt qua đường. Chứng kiến cảnh này, nhiều người "chương" mắt thể hiện sự bất bình lập tức nhận được sự phản kháng từ hai nữ sinh. Rồi vô tình chiếc xe mất lái, lật sang bên và phải một người lớn tuổi khiến cả hai xe cùng đổ xuống. Sau khi lớp ngóp đứng dậy, người đàn ông từ tốn nói với hai nữ sinh: "Đường đã tắc, tay lái lại yếu, các cô cố sang đường làm gì". Nghe ông nói vậy, chẳng một lời xin lỗi theo lẽ thường, cũng chẳng giữ gìn lễ phép như người dưới đối với người trên, hai nữ sinh thì nhau xối xả nói lại: "Đường của chung, tôi thích đi thế nào chả được, việc gì đến ông...". Nói rồi họ lại tiếp tục chen lấn để thực hiện được việc của mình. Sau khi chứng kiến cảnh này, không ít người lắc đầu: "Sao học sinh bây giờ ăn nói và ứng xử thiếu văn hóa vậy".

Chính không ít học sinh ở Hà Nội thừa nhận là có rất nhiều điều họ thấy đúng và có thể thực hiện được như đi bộ thì đi trên vỉa hè hoặc sát mép đường bên phải, đi trên đường thì tuân theo đèn tín hiệu, nếu sử dụng xe buýt thì lên xuống khi đã đến điểm dừng, nếu đi xe đạp thì tránh tụ tập đám đông... Thật sự rất đơn giản, dễ thực hiện nhưng không ít bạn trẻ cứ thích bốc đồng, đôi khi tự nhiên muốn khám phá xem tốc độ là như thế nào, thích mạo hiểm để xem cảm giác sẽ ra sao. Mà các hành vi vi phạm này không chỉ nam, cả nữ sinh cũng có. Họ cũng ý thức được đây là hành vi không tôn trọng pháp luật nhưng vì muốn khẳng định mình, muốn vượt qua hạn chế của lứa tuổi nên bất chấp.

Khi đưa ra những nội dung trong "Tháng văn hóa giao thông", Bộ Giáo dục và Đào tạo mong muốn tạo nên bước chuyển biến mới về nhận thức và ý thức chấp hành pháp luật trật tự an toàn giao thông của mọi học sinh, sinh viên, lấy đó làm cơ sở để từng bước hình thành "Văn hóa giao thông" cho mọi người khi tham gia giao thông. Những hành vi có văn hóa khi tham gia giao thông đối với học sinh, sinh viên được thể hiện ở rất nhiều điều như đi đúng làn đường, phần đường, đội mũ bảo hiểm khi đi mô tô, xe gắn máy, điều khiển phương tiện giao thông có giấy phép. Tự giác chấp hành qui định của pháp luật về trật tự an toàn giao thông, kể cả khi không có lực lượng tuần tra kiểm soát trên đường. Phê phán, ngăn chặn các hành vi gây nguy hiểm cho người tham gia giao thông. Tận tình giúp đỡ người tham gia giao thông khi gặp hoạn nạn, giúp đỡ người tàn tật, trẻ em và người cao tuổi...

Nhiều người cho rằng, giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên, trong đó bao gồm cả việc có văn hóa khi tham gia giao thông thực sự đang là một yêu cầu bức thiết. Trước hết phải giáo dục lớp trẻ từ trong gia đình, sau nữa là trong nhà trường. Xây dựng văn hóa giao thông chính là góp phần giáo dục văn hóa, lối sống đẹp cho thế hệ trẻ, đồng thời góp phần bảo đảm an toàn cho chính mình và những người xung quanh.

(Theo Công Thành, ktdt.com.vn)

Bài 5

ỨNG XỬ VỚI CÁC DI TÍCH, DANH THẮNG

(1 tiết)

I. CÁC DI TÍCH, DANH THẮNG VÀ Ý NGHĨA CỦA NÓ TRONG ĐỜI SỐNG TINH THẦN CỦA NGƯỜI HÀ NỘI

1. Các di tích lịch sử

Di tích lịch sử là công trình xây dựng, địa điểm, các di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia thuộc công trình, địa điểm đó có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học.

Hà Nội là một trong những thành phố có mật độ các di tích lớn nhất trong khu vực. Đi trên những con đường, qua những ngôi nhà, những công trình kiến trúc, dường như đâu đâu ta cũng thấy dấu ấn lịch sử của Thủ đô ngàn năm tuổi.

Hà Nội có những di tích, những công trình kiến trúc in đậm dấu ấn của những sự kiện gắn liền với bao thăng trầm của mảnh đất này. Đó là thành Cổ Loa, Hoàng thành Thăng Long, thành cổ Sơn Tây... Trong thế kỉ XX, hai cuộc kháng chiến trường kì chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ của dân tộc ta cũng để lại trên mảnh đất này biết bao di tích lịch sử kháng chiến như chợ Đồng Xuân, pháo đài Láng, hồ Hữu Tiệp... Đặc biệt có tới hàng chục di tích gắn liền với tên tuổi của Chủ tịch Hồ Chí Minh như ngôi nhà số 48 phố Hàng Ngang, quảng trường Ba Đình, khu di tích Đá Chông, lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh...

Bên cạnh những di tích lịch sử cách mạng, Hà Nội còn có nhiều di tích lịch sử văn hóa với những ngôi đình, đền, chùa rêu phong cổ kính. Đó là chùa Trấn Quốc bên hồ Tây - ngôi chùa được coi là cổ nhất của Hà Nội; đó là chùa Một Cột với nét kiến trúc độc đáo; đó là đền Ngọc Sơn giữa hồ Hoàn Kiếm, là Văn Miếu với Khuê Văn Các - biểu tượng cho tinh thần trọng đạo học của

Việt Nam... Rồi quần thể gồm hàng trăm ngôi chùa, đền lớn nhỏ như đền Và, chùa Tây Phương, Thăng Long tứ trấn. Lên xứ Đoài, người Hà Nội tự hào có làng Việt cổ Đường Lâm - quê hương của hai vị vua Ngô Quyền, Phùng Hưng cùng nhiều danh nhân khác.

2. Các danh thắng

Danh lam, thắng cảnh là cảnh quan thiên nhiên hay vùng đất có sự kết hợp giữa cảnh quan thiên nhiên với công trình kiến trúc có giá trị lịch sử, thẩm mỹ, khoa học.

Những danh lam, thắng cảnh của Hà Nội ra đời bởi những điều kiện tự nhiên đặc trưng, gắn liền với những câu chuyện huyền thoại: hồ Tây và câu chuyện Trâu Vàng, hồ Gươm và chuyện vua Lê hoàn gươm cho Đức Long Quân... Vẻ đẹp của những địa danh ấy đã đi vào thơ ca, nhạc họa với những câu ca dao trữ tình, sâu lắng:

Gió đưa cành trúc la đà

Tiếng chuông Trấn Vũ, canh gà Thọ Xương...

Dẫn ra phía tây, ngoại thành Hà Nội, ta sẽ được cảm nhận một không gian trong lành có tiếng suối chảy róc rách, tiếng lá cây lao xao... khi đến với núi Tản, sông Đà, chùa Hương - “Nam thiên đệ nhất động”, vườn quốc gia Ba Vì, Khoang Xanh, Suối Tiên...

3. Di tích, danh thắng trong đời sống tinh thần của con người

Những di tích, danh thắng từ bao đời nay đã góp phần làm nên một Thăng Long - Hà Nội đẹp và thơ, cổ kính và hiện đại, duyên dáng và quyến rũ; góp phần làm phong phú hơn đời sống tinh thần người dân đất kinh kì.

Những danh thắng là nơi người Hà Nội đến để cảm nhận vẻ đẹp của thiên nhiên đất trời, của hồn thiêng sông núi. Còn những di tích lịch sử lại là sản phẩm của những quan niệm về tín ngưỡng, tôn giáo vô cùng phong phú, đa dạng của người dân Hà Nội. Đó cũng là những nhân chứng sống động của lịch sử, góp phần tôn vinh những giá trị tinh thần vô giá của mảnh đất và con người nơi đây. Những di tích ấy thực sự đã trở thành nơi chốn linh thiêng để người Hà Nội nói riêng và người dân cả nước nói chung thể hiện lòng tôn kính, biết ơn

tới các vị thần, vị thánh, những anh hùng dân tộc, những người có công với
giang sơn đất nước.

Các di tích lịch sử, danh thắng hàng ngày, hàng giờ vẫn không chỉ tô
điểm cho vẻ đẹp của Thành phố mà còn thể hiện một bề dày văn hóa hết sức đa
dạng, độc đáo của mảnh đất này.

Chùa Thầy - Huyện Quốc Oai - Hà Nội. (Ảnh sưu tầm)

II. ỨNG XỬ THANH LỊCH, VĂN MINH VỚI CÁC DI TÍCH, DANH THẮNG

1. Có ý thức tìm hiểu giá trị của các di tích, danh thắng

Các di tích, danh thắng có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong đời sống tinh thần của người dân Thăng Long - Hà Nội trong suốt chiều dài lịch sử. Vì vậy, những chủ nhân của Hà Nội, của Thành phố nghìn năm tuổi cần phải hiểu được

những giá trị và ý nghĩa to lớn của nó. Việc tìm hiểu ấy có thể được thực hiện bởi những hình thức như:

- Tìm hiểu trong những giờ học Lịch sử, Địa lý, Ngữ văn, Mĩ thuật,... ở trên lớp. Cũng có thể đọc thêm trong sách báo, lấy tài liệu từ mạng internet.

- Tìm hiểu thông qua các hoạt động giao tiếp như gặp gỡ, trò chuyện với những nhân chứng lịch sử ở địa phương nơi mình sinh sống hay nghe các nhà sử học, những nhà nghiên cứu về lịch sử nói chuyện...

- Đến tham quan, học tập ở bảo tàng, ở chính những di tích, thắng cảnh. Khi đến những nơi này, ta nên chú ý lắng nghe lời giới thiệu của hướng dẫn viên, ghi chép lại những ý cơ bản để dễ ghi nhớ; mua những cuốn sách, tài liệu giới thiệu về di tích để đọc kĩ, rồi giữ làm tư liệu.

- Xem hoặc tham gia những sân chơi, những chương trình giải trí, tìm hiểu về truyền thống lịch sử, văn hóa trên các kênh truyền hình, các báo và tạp chí.

2. Trân trọng, bảo vệ, giữ gìn các di tích, danh thắng

Các di tích, danh thắng là món quà vô giá mà thiên nhiên ban tặng cho Hà Nội, là di sản văn hóa mà cha ông ta gửi lại cho con cháu muôn đời. Bởi vậy, mỗi người dân, mỗi học sinh cần nâng cao trách nhiệm của bản thân trong việc bảo vệ, giữ gìn, phát huy vẻ đẹp của các di tích, danh thắng. Khi tới thăm các di tích, danh thắng của Hà Nội hay bất cứ nơi nào, chúng ta cần thể hiện sự trân trọng và có hành vi ứng xử đúng đắn:

- Về trang phục: Sử dụng những bộ trang phục phù hợp, kín đáo, lịch sự khi đi đến những nơi linh thiêng như đình, đền, chùa, miếu mạo.

- Về lời nói: Nói những lời thanh lịch, nói nhỏ, vừa đủ nghe, không cười nói, đùa nghịch ồn ào khi đến những di tích. Nhẹ nhàng nhắc nhở những người xung quanh khi họ có những lời nói, hành vi thiếu văn hóa.

- Về hành động: Khi đến thăm các di tích, tuyệt đối không hái hoa, bẻ cành bởi đây chính là những hành vi xâm hại di tích một cách thiếu ý thức. Khi đến viện bảo tàng, không được có hành vi xâm hại đến các hiện vật được trưng bày. Có ý thức giữ gìn vệ sinh chung, vứt rác vào đúng nơi qui định để bảo vệ môi trường, cảnh quan chung.

- Về thái độ: Cương quyết tránh những thói quen không tốt, những quan niệm mê tín dị đoan, thiếu căn cứ khoa học vẫn đang tồn tại như xoa đầu các cụ Rùa thì mới may mắn trong thi cử khi vào Văn Miếu; mùa xuân đi lễ chùa phải hái lộc thì cả năm được may mắn, càng bẻ được cành to thì càng có nhiều lộc...

Cần có thái độ phê phán, lên án những hành vi lấn chiếm di tích, danh thắng làm nơi ở, nơi buôn bán; khắc, viết những dòng chữ thiếu văn hóa trên các di tích lịch sử; hay việc xả rác thải vô ý thức hủy hoại vẻ đẹp thiêng liêng, cổ kính, nên thơ của các di tích, danh thắng.

- Ngoài ra, mỗi người cần biết quảng bá, giới thiệu cho mọi người xung quanh và bè bạn phương xa biết ý nghĩa lịch sử, giá trị văn hóa, kiến trúc, lịch sử, vẻ đẹp các di tích và danh thắng của quê hương mình.

Việc tìm hiểu, bảo vệ và phát huy giá trị của những di tích, danh thắng không chỉ giúp chúng ta hiểu được quá khứ và yêu hơn, tự hào hơn về mảnh đất nơi mình sinh sống mà còn góp phần làm cho di sản văn hóa và truyền thống lịch sử vô giá mà cha ông ta để lại sống mãi với con cháu muôn đời.

TU LIỆU THAM KHẢO

Chùa Hương - Nam thiên đệ nhất động

Từ xa xưa, chùa Hương (xã Hương Sơn, huyện Mỹ Đức, cách trung tâm Hà Nội khoảng 60km), được đánh giá là nơi hội tụ vẻ đẹp lung linh của sông nước và đất trời, vẻ huyền bí của núi rừng và hang động, sự tĩnh mịch sâu lắng của những ngôi đền, khu chùa cổ kính...

Theo truyền thuyết, tên Hương Sơn của vùng núi này được đặt theo tên một ngọn núi ở phía bắc Tuyết Sơn trong dãy Himalaya (Ấn Độ), nơi đức Phật đã ngồi tu khổ hạnh suốt 6 năm ròng.

Từ Hà Nội, đi xe vào Hà Đông, lên thị trấn Vân Đình, qua gần 20km nữa thì tới bến Đục, nằm bên bờ sông Đáy. Từ bến Đục, lên thuyền, xuôi theo dòng suối Yến, khi uốn lượn, lúc quanh co, đẹp như một dải lụa xanh trong, lững lờ trôi giữa đôi bờ cây lá và những triền núi nhấp nhô xanh thẳm.

Bên trái suối Yến là núi Đụn, trông tựa như một đụn thóc; gần núi Đụn là núi Lân có hình dáng một con kỳ lân. Tiếp đó là núi Ái và núi Phượng hình con phượng hoàng đang dang rộng đôi cánh (là hai chỏm núi), đầu và mỏ phượng là chùa và động Thanh Sơn. Nếu đi lên chút nữa sẽ gặp núi Đồi Chèo, giống hình một con trăn lớn đang bò trên mặt nước. Ngoài ra còn có núi Bưng và núi Voi. Núi Voi có một truyền thuyết thú vị: Hương Sơn có chín ngọn núi quay đầu về động Hương Tích. Riêng một ngọn núi có hình dáng con voi lại quay đầu ra, quay mông vào. Giận quá, ngài hộ pháp lấy gươm phạt vào mông voi nên bây giờ núi Voi bị sạt mất một mảng...

Phía bên phải, từ ngoài vào là núi Ngũ Nhạc có đền Trình, nơi khách du lịch thường dừng chân vài phút để thắp hương, trình lễ với sơn thần. Sau đó, đi tiếp sẽ là núi Dẹo, núi Phòng Sư, hang Sơn Thủy Hữu Tình, hang Trâu, Cầu Hội, Thung Dâu...

Đến bến Trờ, du khách xuống thuyền để bắt đầu chuyến đi văn cảnh chùa Hương. Chùa Thiên Trù, còn gọi là chùa Ngoài sẽ là điểm dừng chân đầu tiên. Ngày xưa chùa có đến vài chục gian, được xây khuất trong bốn vách núi, nhưng đã bị tàn phá trong chiến tranh. Nơi đây có một kiến trúc cổ còn lại là Viên Công bảo tháp, được xây dựng từ thế kỷ XVII. Nhìn từ xa, tháp như cây bút hồng vút cao lên trời. Ngoài ra còn có Thiên Thủy tháp là một mỏm đá mọc ngược thành một toà tháp thiên tạo, nước mưa trên núi theo tháp róc rách chảy xuống.

Từ chùa Thiên Trù, men theo con đường dốc trên sườn núi khoảng hơn 1km là tới chùa Tiên Sơn, nơi có bốn pho tượng quý bằng hồng thạch. Chùa được dựng trong lòng động Núi Tiên, thờ Phật Bà Quan Thế Âm. Trong động có những nhũ đá tuyệt đẹp rủ xuống như những bức màn. Nếu đưa tay gõ vào đó sẽ vang lên tiếng nhạc du dương, trầm bổng.

Tiếp đó là chùa Giải Oan, dựng ở lưng chừng núi Long Tuyền. Trước chùa có suối chín nguồn gọi là suối Giải Oan. Trong chùa có giếng Thanh Trì nước

trong vắt, quanh năm không bao giờ cạn. Tương truyền đây chính là nơi đức Bồ Tát Quan Âm Diệu Thiện đã dừng để tắm, tẩy sạch bụi trần trước khi vào cõi Phật. Từ đó giếng này được gọi là giếng Giải Oan. Khách đi lễ thường múc nước uống để cầu mong giải thoát khỏi mọi nỗi oan ức. Gần chùa là động Tuyết Kinh và am Phật Tích. Đi một quãng nữa sẽ đến núi Chấn Song và đền Cửa Vồng.

Tam quan chùa Thiên Trù - Chùa Hương - Huyện Mỹ Đức - Hà Nội.

(Ảnh sưu tầm)

Tiếp tục cuộc hành trình, khách đi cáp treo lên núi rồi leo xuống 120 bậc đá để vào động Hương Tích (còn gọi là chùa Trong), được mệnh danh "Nam thiên đệ nhất động". Trong động, nhà điêu khắc thiên nhiên đã tạo ra những măng đá, nhũ đá tuyệt đẹp, muôn hình vạn dạng. Người xưa đặt tên các sự vật nơi đây theo hình dáng, ví dụ như Đụn Gạo là một nhũ đá đồ sộ ngay cửa động, dưới chân Đụn Gạo có một hõm đá nhỏ xíu gọi là Cối Giã. Gần đó là Núi Cô, Núi Cậu, là các em bé nằm nghiêng, nằm sấp hoặc đang bò lồm ngồm, đầu nhẵn thín. Bên cạnh là Bầu Sữa Mẹ, nơi những giọt nước trong vắt tuôn chảy

đêm ngày... Phía trong động có Cây Bạc, Cây Vàng, là những hình tròn như những đồng tiền vàng bạc lấp lánh. Trong góc động có Chuông Lợn, Ao Bèo, Nong Tằm, Né Kén... Trên trần là tòa Cửu Long - khối thạch nhũ hình chín đầu rồng sinh động...

Động Hương Tích quanh năm nghi ngút khói hương và lễ vật của khách thập phương dâng lên Phật Bà Quan Thế Âm (tượng bằng đá xanh, tạc vào thời Tây Sơn) và chư Phật khác, nhất là vào mùa lễ hội, người đông như kiến.

Ngoài ra, nếu có dịp, ta có thể thám hiểm nhiều tuyến khác của chùa Hương như qua rừng mơ thăm chùa Hình Bồng, theo suối Tuyết vào đền Mẫu Hạ, đến bến Tuyết Sơn ngắm cảnh chùa Bảo Đài, lên núi Bạch Tuyết Môn thăm chùa Tuyết Sơn (còn gọi là Ngọc Long Động)...; hay chỉ đơn giản là leo núi Thuyền Rồng, núi con Phụng, hòn Đầu Sư Tử, vách đá Kỳ Sơn Tú Thủy... cũng rất thú vị.

(Theo Giao Thủy, phunuonline.com.vn)

Lớp 9

HƯỚNG DẪN CHUNG

Chương trình lớp 9 được dành cho hoạt động ngoài giờ lên lớp, sinh hoạt ngoại khóa, ôn tập, thảo luận nhằm giúp học sinh củng cố, hệ thống hóa các kiến thức đã học, các nội dung đã tìm hiểu trong toàn bộ chuyên đề, tiếp tục hình thành và củng cố các kỹ năng giao tiếp, ứng xử, tạo điều kiện để các em vận dụng trong thực tế đời sống, trở thành người học sinh Hà Nội thanh lịch, văn minh.

Với thời lượng 6 tiết, ban giám hiệu và giáo viên chủ nhiệm căn cứ điều kiện thực tế cụ thể của trường, xây dựng kế hoạch và tổ chức thực hiện. Có thể tham khảo một số gợi ý sau đây:

Về thời lượng, có thể phân phối như sau:

- Hoạt động ngoại khóa (3 tiết).
- Ôn tập, thảo luận, hệ thống hóa kiến thức (3 tiết).

Về các hình thức hoạt động, có thể thực hiện một số hình thức như:

- Tổ chức hoạt động ngoại khóa (tham quan các di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh, tham quan Bảo tàng Hà Nội, các địa chỉ văn hóa của địa phương...) kết hợp với các hoạt động tập thể như: thi tìm hiểu về nét đẹp thanh lịch, văn minh của người Hà Nội; tìm hiểu giá trị lịch sử, văn hóa của di tích, thắng cảnh; cùng nhau chăm sóc, bảo vệ di tích, thắng cảnh...

- Tổ chức giao lưu, tìm hiểu với chủ đề nếp sống thanh lịch, văn minh của học sinh Hà Nội, xây dựng các tiết mục văn nghệ, các tiểu phẩm gắn với các tình huống giao tiếp, ứng xử cụ thể...

- Thực hiện các tiết ôn tập với các hình thức trò chơi học tập, giao các bài tập cho nhóm, triển khai các hoạt động dạy học theo tinh thần đổi mới phương pháp.

- Tổ chức cho học sinh sưu tầm, viết, vẽ, chụp ảnh, sáng tác, thuyết trình... về chủ đề Nếp sống thanh lịch, văn minh của học sinh Hà Nội.

- Mời các nhà khoa học, nhà văn hóa, nghệ sĩ, nghệ nhân... nói chuyện, giới thiệu về nếp sống thanh lịch - văn minh, hướng dẫn các kĩ năng giao tiếp, ứng xử...

Trên đây chỉ là một số hình thức có thể áp dụng. Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của giáo viên và học sinh, chắc chắn các trường, các thầy cô giáo và các em học sinh sẽ thực hiện chuyên đề này với hiệu quả cao, góp phần xây dựng phong cách học sinh Hà Nội thanh lịch, văn minh.

MỤC LỤC

Lời nói đầu.....	3
------------------	---

LỚP 8

BÀI 1. TÁC PHONG CỦA NGƯỜI HÀ NỘI

I. TÁC PHONG THANH LỊCH, VĂN MINH - NÉT ĐẸP CỦA NGƯỜI HÀ NỘI.....	5
1. Tác phong thanh lịch, văn minh.....	5
2. Tác phong thanh lịch, văn minh của người Hà Nội.....	5
II. RÈN LUYỆN TÁC PHONG THANH LỊCH, VĂN MINH.....	5
1. Trong sinh hoạt: gọn gàng, ngăn nắp.....	5
2. Trong đi đứng, hoạt động: nhanh nhẹn, tháo vát.....	6
3. Trong lao động: khoa học, sáng tạo.....	6
4. Trong học tập, công tác: nghiêm túc, tích cực.....	6
5. Trong giao tiếp, ứng xử: cởi mở, lịch sự.....	7
Tư liệu tham khảo.....	8

BÀI 2. GIAO TIẾP, ỨNG XỬ NGOÀI XÃ HỘI

I. SỰ CẦN THIẾT CỦA GIAO TIẾP, ỨNG XỬ NGOÀI XÃ HỘI.....	9
1. Ý nghĩa của giao tiếp, ứng xử trong đời sống xã hội.....	9
2. Một số yêu cầu cơ bản khi giao tiếp, ứng xử ngoài xã hội.....	9
3. Rèn luyện một số thói quen khi giao tiếp, ứng xử ngoài xã hội.....	10
II. GIAO TIẾP, ỨNG XỬ THANH LỊCH, VĂN MINH NGOÀI XÃ HỘI.....	11
1. Giao tiếp, ứng xử khi tham gia các hoạt động văn hóa.....	11
2. Giao tiếp, ứng xử khi tham gia các hoạt động tập thể.....	13
3. Giao tiếp, ứng xử khi đến công viên, vườn hoa.....	14
4. Giao tiếp, ứng xử khi đến siêu thị, cửa hàng.....	14
5. Giao tiếp, ứng xử trong một số hoàn cảnh đặc biệt.....	15
Tư liệu tham khảo.....	17

BÀI 3. ỨNG XỬ VỚI MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN

I. MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN CỦA HÀ NỘI.....	19
1. Vai trò của môi trường tự nhiên đối với cuộc sống con người.....	19

2. Thực trạng môi trường tự nhiên của Hà Nội.....	19
II. GIỮ GÌN VÀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN CỦA HÀ NỘI.....	20
1. Giữ gìn và bảo vệ môi trường tự nhiên.....	20
2. Xây dựng Hà Nội xanh - sạch - đẹp.....	21
Tư liệu tham khảo.....	23

BÀI 4. ỨNG XỬ KHI THAM GIA GIAO THÔNG

I. VĂN HÓA GIAO THÔNG CỦA THỦ ĐÔ HÀ NỘI.....	25
II. THỰC HIỆN VĂN HÓA GIAO THÔNG.....	26
1. Nâng cao nhận thức khi tham gia giao thông.....	27
2. Ứng xử văn hóa khi tham gia giao thông.....	27
Tư liệu tham khảo.....	29

BÀI 5. ỨNG XỬ VỚI CÁC DI TÍCH, DANH THẮNG

I. CÁC DI TÍCH, DANH THẮNG VÀ Ý NGHĨA CỦA NÓ TRONG ĐỜI SỐNG TINH THẦN CỦA NGƯỜI HÀ NỘI.....	32
1. Các di tích lịch sử.....	32
2. Các danh thắng.....	33
3. Di tích, danh thắng trong đời sống tinh thần của con người.....	33
II. ỨNG XỬ THANH LỊCH, VĂN MINH VỚI CÁC DI TÍCH, DANH THẮNG.....	34
1. Có ý thức tìm hiểu giá trị của các di tích, danh thắng.....	34
2. Trân trọng, bảo vệ, giữ gìn các di tích, danh thắng.....	35
Tư liệu tham khảo.....	36

LỚP 9 HƯỚNG DẪN CHUNG

40

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

SỐ 4 - TỔNG DUY TÂN, QUẬN HOÀN KIẾM, HÀ NỘI
ĐIỆN THOẠI: (024) 3825 2916 - FAX: (024) 3928 9143

TÀI LIỆU CHUYÊN ĐỀ **GIÁO DỤC nếp SỐNG THANH LỊCH, VĂN MINH** **CHO HỌC SINH HÀ NỘI** DÙNG CHO HỌC SINH **LỚP 8, 9**

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Tổng Giám đốc - Tổng Biên tập
TS. VŨ VĂN VIỆT

Biên tập	: PHẠM THỊ THU TRANG PHẠM THỊ ANH MINH
Trình bày	: MINH TRANG
Thiết kế bìa	: VŨ VĂN CHIẾN
Kỹ thuật vi tính	: HOÀNG THÚY LƯƠNG
Sửa bản in	: MINH TRANG

ISBN 978-604-55-8313-5

In 30.920 cuốn, khổ 17x24 cm, tại Công ty Cổ phần in Khoa học công nghệ Hà Nội, Đ/c: Lô B2-3-6B Khu CN Nam Thăng Long, Thụy Phương, Bắc Từ Liêm, Hà Nội. Quyết định xuất bản số: 761/QĐ-HN ngày 14/4/2021. Xác nhận đăng ký xuất bản số: 226-2021/CXBIPH/08-14/HN. In xong và nộp lưu chiểu quý II năm 2021.